

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ НАВЧАННЯ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ТА ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті висвітлено основні складові підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах: мета, принципи, педагогічні підходи, функції, зміст, методи, форми, компоненти, критерії, показники, рівні готовності, уміння, педагогічні умови та результат підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання між дошкільним навчальним закладом та початковою школою в сучасних умовах дозволили створити модель такої підготовки.

Ключові слова: модель підготовки; складові моделі підготовки; модель підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах.

В статье отражены основные составляющие подготовки будущих воспитателей к обеспечению преемственности обучения в дошкольных учебных заведениях и начальной школе в современных условиях: цель, принципы, педагогические подходы, функции, содержание, методы, формы, компоненты, критерии, показатели, уровни готовности, умения, педагогические условия и результат подготовки будущих воспитателей к обеспечению преемственности обучения между дошкольным учебным заведением и начальной школой в современных условиях позволили создать модель такой подготовки.

Ключевые слова: модель подготовки; составляющие модели подготовки; модель подготовки будущих воспитателей к обеспечению преемственности обучения в дошкольных учебных заведениях и начальной школе в современных условиях.

The article highlights the main components of future teachers to ensure continuity of learning in pre-school and primary school in modern terms: the purpose, principles, pedagogical approaches, functions, content, methods, forms, components, criteria, indicators, readiness skills, pedagogical conditions and results of future teachers to ensure continuity of learning between preschool educational establishments and primary school in the current conditions allow to model such training.

Keywords: model training; component model training, model training future teachers to ensure continuity of learning in pre-school and elementary school in the modern world.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток системи освіти України потребує ефективних засобів підготовки майбутніх фахівців задля формування у них здатності не лише використовувати здобуті знання у професійній діяльності, а й постійно їх оновлювати, орієнтуватися у постійно зростаючих інформаційних потоках. У зв'язку із цим щоб підготувати майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах, необхідно визначити та побудувати її модель.

Опис педагогічного процесу та його компонентів пов'язаний із значними труднощами. Пояснюється це передусім надзвичайно великою кількістю чинників, які впливають на його перебіг. На сам процес та результати навчання на занятті впливають не менше як 150 загальних чинників, а кількість продуктогенних причин досягає 400-450. Передбачити та описати усі чинники та взаємозв'язки між ними практично неможливо. Але здебільшого робити цього не потрібно, достатньо створити модель певної складової педагогічного процесу, де визначити найдієвіші елементи, що визначають сам процес та його результат, тобто створити певну ідеалізацію реального об'єкта чи процесу з виділенням тих суттєвих сторін чи аспектів, які досліджуються [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Моделювання глибоко проникає в теоретичне мислення і практичну діяльність людини (Б. Бірюков, А. Лапунов В. Налімов, І.

Новиков, В. Штофф), і в педагогічну науку зокрема, науковцями визнано, що одним із важливих напрямів пошуку шляхів підвищення якості процесу професійної підготовки фахівця є розробка його моделі [1, с. 12–14]. На думку О. Савченко, «Моделювання – це метод дослідження об'єктів на їх моделях-аналогах; побудова і вивчення моделей реально існуючих предметів і явищ і тих, що спеціально сконструйовані; у навчанні моделі розуміють як зміст, що треба засвоїти, як засіб засвоєння» [3]. Для наочного опису підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах у дослідженні було застосовано метод моделювання, який широко використовується у педагогічних дослідженнях та описаний в працях Ю. Галагузової, В. Безрукова, В. Кушнір.

Метою статті є висвітлення моделі підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Відсутність загальновизнаної концепції підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах спонукала до необхідності побудови моделі, що обумовлено рядом обставин: модель повинна давати уявлення про складові підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах, її внутрішню структуру, з'ясувати механізми їх взаємозв'язку, взаємовпливів та взаємозалежність складових; розробка моделі дозволила об'єднати інформацію про окремі сторони підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах, розосереджену в різних навчальних дисциплінах, формах, методах, засобах тим самим створюючи можливості для систематизації, з'ясування функцій такої підготовки, виключення дублювання навчального матеріалу, виявлення відсутніх тематичних блоків у структурі.

На основі комплексного дослідження проблеми підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах розроблено модель, яка включає:

- мету – підготовка майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах;
- педагогічні підходи: особистісно-орієнтований (передбачав ознайомлення із майбутніх вихователів досягненнями сучасної педагогічної науки та вивченням передового педагогічного досвіду; введення спецкурсу «Шляхи забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі», під час якого організувались дискусії під час яких обговорювались важливість обраного фаху, проблеми підготовки дошкільнят до навчання у школі, можливості встановлення стосунків із колегами початкової школи, планів на майбутнє, можливостей для розвитку кар'єри, тощо; активне використання у навчальному процесі майбутніх вихователів рольових ігор, типових ситуативних завдань, у яких вони повинні учитися приймати рішення, висловлювати власну точку зору, відстоювати свої переконання, аргументувати свої твердження, зацікавлювати дошкільнят своєю особою, підтримувати розмову, вести діалог із батьками вихованців тощо; доброзичливе, толерантне та об'єктивне ставлення до майбутніх вихователів, зацікавлення їх обраним фахом, мотивуванням важливості забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах, заохочення до самоосвіти, самореалізації та самовдосконалення.), компетентнісний (реалізація через такі заходи: орієнтація на успішне практичне застосування умінь забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах, а не просто на їх засвоєння та нагромадження; визначення місця знань, умінь щодо забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах серед ключових компетентностей педагогічних працівників; інтегрування навчального матеріалу з різних галузей знань, використання відповідних форми й методів навчання (ігрові ситуації, диспути, розв'язання практично значущих ситуацій, вебінари); робота над набуттям і розширенням самостійного досвіду розв'язування практичних фахових завдань під час педагогічної практики; розвиток

здібностей адаптуватися до несподіваних ситуації та знаходити раціональні рішення; робота над проектом «Наступність дошкільної та початкової ланок освіти»), системний (систематизація підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах полягала у ретельному відборі навчального матеріалу, що ґрунтується на аналізі майбутньої професійної діяльності, тематики, структури, комплексу вправ, ситуаційних завдань для проведення практичних занять. Відбір та організація змісту завдань для педагогічної практики, що передбачала систематизацію загальної структури навчального матеріалу, методичних засобів);

- принципи: наукового обґрунтування навчального матеріалу (ознайомлення майбутніх вихователів із проблемою наступності у теорії та практиці педагогічної освіти, висвітлюванням передового педагогічного досвіду із даного питання, основних понять); інформатизації (спрямовується на широке використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій в організації процесу підготовки майбутніх вихователів); розвиваючого потенціалу підготовки та варіативності (передбачає врахування психолого-педагогічних, вікових та інших особливостей майбутніх вихователів, розвиток їхніх професійних інтересів; застосування різноманітних розвиваючих, проблемно-пошукових, особистісно-орієнтованих та активних методів навчання; організації таких форм й методів відпрацювання педагогічної техніки, як моделювання, рольові ігри тощо); інтересу до отримання фахових знань (під час занять у майбутніх вихователів формуємо інтерес до фахових знань, почуття задоволення від успіху виконаних практичних завдань, спілкування, навчання дітей дошкільного віку під час педагогічних практик); випереджувального змісту підготовки до забезпечення наступності навчання (обумовлений необхідністю зменшення розриву між навчальною інформацією та вимогами сучасних дошкільних навчальних закладів до рівня професійної компетентності майбутніх вихователів);

- функції: діагностична, організаційна, прогностична, моделююча, компенсаторна, відновлююча, коригуюча, пропагандистська;

- зміст (вивчення спецкурсу «Шляхи забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі»);

- методи: репродуктивний (для вивчення теоретичного матеріалу); проблемного викладання знань (для проведення семінарських занять); частково-пошуковий (для організації самостійної роботи); дослідницький (розробка педагогічного навчального проекту «Наступність дошкільної та початкової ланок освіти»);

- форми: (лекції-презентації, інтерактивні семінари, інформаційні ролики (для семінарських занять), Web-квест (для організації самостійної роботи), вебінар (для проведення консультацій));

- педагогічні умови: забезпечення взаємозв'язку навчального матеріалу спецкурсу «Шляхи забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі» зі змістом педагогічної практики; розвиток творчого потенціалу майбутніх вихователів у процесі вивчення фахових дисциплін; організація співпраці викладачів спеціальності «Дошкільна освіта» із працівниками дошкільного навчального закладу та початкової школі; формування пізнавального інтересу майбутніх вихователів до професійної самореалізації;

- компоненти: мотиваційно-орієнтаційний, змістовно-операційний, рефлексивний;

- критерії (фахова спрямованість майбутнього вихователя, здатність до забезпечення наступності навчання у системі освіти, розвиток рефлексивних умінь), показники, рівні готовності (низький, задовільний, достатній, високий), уміння майбутніх вихователів до забезпечення наступності в системі освіти (гностичні, проектувальні, конструктивні, комунікативні, організаторські);

- рівні готовності: низький, задовільний, достатній, високий;

- уміння: гностичні, проектувальні, конструктивні, комунікативні, організаторські;

- результат – готовність майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах.

Висновок. Таким чином, аналіз фахової літератури щодо дефініції наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах, визначені особливості навчально-виховного процесу у дітей дошкільного навчального закладу, наявний стан готовності, компоненти, критерії, показники, рівні готовності, уміння, зміст, методи, форми, і функції підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності в системі освіти, виокремлені педагогічні умови, принципи, педагогічні підходи, дозволили створити модель підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі в сучасних умовах, що подана на рисунку.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідно-експериментальній перевірці дієвості моделі підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання між дошкільним навчальним закладом та початковою школою в сучасних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глинский Б. А. Моделирование как метод научного исследования / Б. А. Глинский. – М., 1965. – С. 12-14.
2. Коржова К. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до використання імітаційного моделювання як засобу навчання програмування : актуалізація проблеми / К. Коржова, В. Хоменко // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2007. – № 6(12). – С. 19-25.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студ. пед. ф-тів / Олександра Яківна Савченко. – К. : Генеза, 2002 – 368 с. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : [підручник для студентів пед. факультетів] / О. Я. Савченко. – К. : Генеза, 2002. – 368 с.

Рецензент: д. пед. н., проф. Шоробура І. М.